

śrīḥ
śrīmatē rāmānujāya namaḥ
śrīmatē nigamāntamahādēśikāya namaḥ

sēvā śrī śrīnivāsarāghavārya mahādēśika viracitā

॥ śrīhayavadanapañcāśat ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

śrī raṅgarāmānuja mahādēśikan

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

śrīḥ

śrīmatē rāmānujāya namaḥ

śrīmatē nigamāntamahādēśikāya namaḥ

॥ śrīhayavadanapañcāśat ॥

ācāryān bahusāḥ praṇamya nigamā -

ntāryāmahādēśikān

mānyaṃ śrīyatisārvabhaumam anīśaṃ

bhaktyā śaṭhāriṃ kramāt |

gōdāṃ raṅapatēḥ guṇairabhiḡataḥ

śrīmatturaṅgānanaṃ

kṛṣṇaṃ śrīnavanītanartanaparaṃ

vandē paraṃ daivatam ॥ 1 ॥

nāhaṃ yōgiṣu karmaṭhēṣu vivudhē -

ṣvātmāvalōkiṣvahō

nāhaṃ bhaktaḡaṇēṣu vāḡvilasitē -

ṣvārādhakaikāntiṣu |

nāhaṃ śiṣyasughōṣaṇaikamuditē -

ṣvācāryavargēṣu vā

kasmānmām avṛṇōrhayānana vibhō

tvatpūjanārthaṃ vada ॥ 2 ॥

nāhaṃ tvaccaraṇāravindamahimāṃ

jānāmi vācānnidhē

nāhaṃ kōmalaphullapūrṇahṛdayaṃ

jānāmi tē śōbhanam |

nāhaṃ cintitumapyabhīpsitamita -
śśaknōmi nānāmatih
hēṣārāvakṛpārdradrṣṭikalanāt
nāthō mamāsi prabhō || 3 ||

nāhaṃ kāmajayī bhavāmi na śivō
mē kāmanā bhūyasī
vāpyārāmavihāragēhalatikā -
ratnasthalīmaṇḍapān |
kṛtvā tvāṃ lalanāśahasrasubhagaṃ
līlārasālaṅkṛtaṃ
sādhvārādhayituṃ hayānana cirāt
manmānasaṃ vāñchati || 4 ||

tattadvāñchitapūraṇē priyatamāṃ
vācaṃ vadantyādarāt
bhūridravyasamarpaṇē tu bahudhā -
cārādhayantyanvaham |
patnībhrāṭṛsutāmnuṣābudhavarā -
ssambandhinaḥ saṃsṛtau
dēva ! tvāṃ tulasīdalēna muditō
māṃ kēvalaṃ pālaya || 5 ||

sādhubhyaḥ caraṇāravindayugalai -
kāntibhya ēva prabhō
pūrṇaṃ vittamadā vyadhāśca mahitān
vittēśvarāṃstānmudā |

cintātītamahatvamastu bhavataḥ
śrutyā pratītaṃ paraṃ
tvatpādaikaratē hi bhūrikaruṇāṃ
ādhasva mayyādarāt || 6 ||

śāstrāṇāṃ nicayaḥ sumērusadṛśaḥ
śāntyai prajānāṃ kṛtaḥ
saṅghaḥ kālpanikābhimānagatayaḥ
prājñājñasambhēdataḥ |
vaktṛśrōtṛgaṇēṣu karmavidhurē -
ṣvācārasūnyēṣvahō
śāntiśśāntiritīha kēvalakathā -
rāvō hi jējīyatē || 7 ||

tuṣṭirmē paramā kalāvaghanidhau
vyāmōhasāmrajyataḥ
bhrāntēṣu praṇayālayēṣu bahudhā
dhāvatsu vidvatsu ca |
kṛtyaṃ vēdmi na vēdmi sādhucaṛitaṃ
yatpādamūlaṃ śritaḥ
śrīmanmandiralēpanādikaraṇē
tuṣṭō hayāsyam bhajē || 8 ||

śrīmān nābhibhavassadā śrutigaṇaiḥ
śrībhāratīvallabhaḥ
vyāsassūtrapurāṇabhāratamukhaiḥ
nārāyaṇāṃśō muniḥ |

vēdāntadvayasāmarasyakṛtibhiḥ
śrīvēṅkaṭēśō guruh
tvāmārādhya hayāsya ! tṛṣṭim abhajan
kvāhaṃ kathaṃ vā stuvai || 9 ||

jñānānandamayaṃ śriyā vilasitaṃ
śāntōditaṃ mē prabhuṃ
divyānantaguṇōjvalaṃ diviṣadāṃ
śrēyaḥpradaṃ śāśvatam |
ajñō duḥkhamayaḥ śriyā virahitaḥ
śāntyādidūraḥ khalaḥ
stōtuṃ vāñchati cāpalāt mama mana -
stvāṃ mām kṣamasvādarāt || 10 ||

viśvāsō vipulastathāpi viduṣāṃ
vṛttyā manō muhyati
viśvavyāpṛtavittavibhramagatau
vēdāgamāpāśrayē |
cittaṃ vittagataṃ gataṃ ca caritaṃ
dharmō vilīnaḥ prabhō
mām dōṣaikanidhiṃ hayāsya kṛpayā
pāraṃ naya tvatpadam || 11 ||

prāyastvadvimukhāḥ nayanti divasān
saukhyādibhājō bhuvi
tvatpādaikarataḥ śramēṇa sahitaḥ
tān yācatē bhikṣuvat |

pūrvōpārjitapuṇyabhōga iti vā
tajjanmavēlēti vā
naṣṭaṃ tadvayamityahō tava padē
hitvā kva yāmi prabhō || 12 ||

kēcinmāṃ paritō hasanti saraṇiṃ
jānāti nō jīvitum
kiṃ dēvaḥ svayamēva yacchati mukhē
svādyam ca khādyam sadā |
bhūyastē paritō hasantu vibudhā
jānantu māmalkaṃ
dēva ! tvaccaraṇāravindamadhupō
jīvāmi vāgīśvara || 13 ||

mannāthē tvayi rakṣaṇaikaniratē
lakṣmīviśiṣṭē sadā
vyāmōhēna vahiścarō vyatanavaṃ
bhūryēva vittavyayam |
yē vā prītipurassaram dhanamaduh
mlānānanāstē'dhunā
nityam smēramukha ! pramōcaya ṛṇāt
vāgīśa pāhi prabhō || 14 ||

kālō mōhasahōdaraḥ grasati mē
śaktiṃ matiṃ śōbhanāṃ
bhaktighnī viparītaśayabharā
buddhirmadīyā sthirā |

khāni svēcchavihāraśaktirahitā -
nyātmāpahārīṇyahō
dēva ! tvaṃ karuṇānirīkṣaṇabalāt
vāgīśa pāhi drutam || 15 ||

khyātiṃ naiva dadāsi sādhusamitau
vidvadgaṇē hr̥ṣyati
bhūtiṃ tvadvibhavapracārakaraṇē
rātriṃ divaṃ jāgrati |
śaktiṃ dikṣu sughōṣaṇāya yaśasō
vēdāntasūrēssadā
kiṃ vā tē mayi kōpamūlamava māṃ
śrīvājivaktra prabhō || 16 ||

dhanyō'haṃ harisēvayā niyatayā
saṃvittisaṃbhinnayā
kāmyābhōgavidūrayā madhurayā
sañjīvanīrūpayā |
ālōkēna samarpaṇēna vacasāṃ
vijñāpanēnādarāt
pānēnātulagandhakṛṣṇatulasī -
dhr̥tyā śubhāśaṃsanāt || 17 ||

līyantam bahupātakāni tarasā
tvannāmni saṅkīrtitē
jāyantē kalidōṣavēgavaśatō
bhūyō'pi naśyanti ca |

utpattisthitināśatō bahutaraṃ
pāpāvṛtō māḍṛśō
hē vāgīśa vidhatsva pāpanicayaṃ
nirliptamasmin janē || 18 ||

śuṣkaṃ vyarthaṃ udīrayāmi vacanaṃ
sarvatra mōhādinā
prāyastat kalahapraḍaṃ ca viphalam
kālam nayāmyadbhutam |
mātsaryēṇa budhā mitaṃpacajanā -
ssārānabhijñāssadā
kaṣṭaṃ mōcaya vāgadhīśa kṛpayā
vācāṭatādōṣataḥ || 19 ||

māmatyadbhutavājikandhara vibhō
dīnaṃ ḍṛśā svacchayā
kalyāṇākara kalpakāmaratarō
tūrṇaṃ mudā lōkaya |
dēvyāliṅgananityatrptivikasa -
tpadmēkṣaṇa tvam kṣaṇāt
ḍṛkdōṣaṃ timiraṃ vidūraya kṛpā -
vēgēna sandhukṣitaḥ || 20 ||

magnaṃ saṃsṛtikardamē gajamiva
grāhēṇa kṛṣṭaṃ ḍṛḍham
lagnaṃ bhīṣaṇakāmamōhanividē
jātē dvijaṃ durgatam |

āśāpāśapisācabhūtanivahā -
viṣṭaṃ yathā bālakam
durvāraśramaduḥkhitam hayamukha !
trāyasva mām sēvakam || 21 ||

karmāṇyadbhutaśaktimanti bahudhā
karṣanti gharṣanti ca
prāyaḥ prājñagaṇō'pi hātumavaśō
duḥkhākarōtyantataḥ |
vaiduṣyam dhanasañcayaḥ kulamaha -
ttā dhīratā vaśyatā
nālam karmavimōcanāya caraṇau
vāgīśa tē saṃśrayē || 22 ||

naiścintyam nirapāyasēvanadhanam
nirvāha āśāgaṇāḥ
naipuṇyam nirayādidūravasatiḥ
nētrtvamāsthā dhṛtiḥ |
nirṇītiḥ nikhilārthanītiniratiḥ
nānāthatā'nāmayō
nūnam saindhavakandharasya mahasaḥ
sēvāphalam niścitam || 23 ||

tvatpādāśrayaṇam vadanti vibudhā -
ssaṃsārasantārakam
sāram sārataram sadā sumanasām
sārōttamam sādhanam |

sādhyam sādhyagaṇaiṣṣamādhiniyatai -
śśiṣṭairathāṅgikṛtam
yōgakṣēmavahau hayāsyā ! caraṇau
vindābhi tē santatam || 24 ||

tvatkāryam madhusūdanam tava tanu -
rmādhvī tathā bhāratī
prājñāstvām madhusūdanam śrutivaśā -
dāmreḍayantyādarāt |
mānyam mānasamanvahaṃ madhumayaṃ
māvāsavakṣaḥ padaṃ
vṛttiṃ kalpaya sādhu mē madhumayīm
vāgīśa madhvāśaya ! || 25 ||

pītam vānarapuṅgavairmadhuvanaṃ
vidhvaṃsitaṃ tāvakaiḥ
dhr̥tyā dānavapuṅgavō madhurapi
tvallīlayā nāśitaḥ |
madhvānandasukhānubhūtivimukhāḥ
prājñā madhum bhuñjatē
tam tvēhē madhumattayā kalayituṃ
vāgīśa mē jihvayā || 26 ||

aśvō mēdhyaṃrgō javasya viditaḥ
sēnāgragaṇyassadā
hēṣā pañcajanōdbhavasya sadṛśō
yasya dhvanirvīrahā |

dhīrō dhīraniṣēvitaḥ tava śīrō -
śvasyābhavat bhāgyataḥ
tvam vēgēna suhēṣayā sapadi māṃ
saṃrakṣa vāgīśvara || 27 ||

buddhistē dayitā smṛtissahacarī
khyātā śrutissōdarī
divyā sā pratibhā sutā priyasakhī
mēdhā dhṛtistē snuṣā |
bhūtissā paramānubhūtinicayaḥ
sadvāsanā bāndhavāḥ
ābhissamṃyuta vāgadhīśa bhagavan
māṃ saṃsṛtēstāraya || 28 ||

mantram sādhu japēt sadaiva manujō
bhaktyā niyatyā bhuvi
śraddhāvān svaravarṇa dōṣarahitaḥ
hitvānyaparyam bhiyā |
siddhiṃ vindati dhīra ēva bhavati
śrīmān sa vidyātātē
durgam mantramahaṃ vihāya caraṇau
tē saṃśrayē vāgvibhō || 29 ||

sarvābhīṣṭaphalapradānanirataḥ
śrīmān dayāvāridhiḥ
yōgakṣēmavahassadā padayugē
yuktātmanāṃ arcatām |

sādhūnāṃ abhirakṣaṇāya bahudhā
divyāvatārān vahan
dēvō vājimukhaḥ sthitam padayugē
jāgartu mām rakṣatu || 30 ||

divyāpāṅgaviśēṣatastribhuvanaṃ
tē nirvṛtaṃ sarvataḥ
divyaṃ cakṣuritīritaḥ sumanasām
tvam dṛśyasē śāśvatam |
cakṣustē pradadāmi divyamadhunā
paśya tvamityuktavān
hē cakṣuḥprada ! dṛṣṭimadya kṛpayā
dēhi sthirām mē prabhō || 31 ||

vēdāntādhvasu śuddhabhaktasaraṇau
jñānakriyāmārgayōḥ
dṛṣṭirna prasaratyahō kathamapi
svalpāpi mandasya mē |
vādham māstu sutīkṣṇa dṛṣṭiradhunā
sthūlāpi lōkāyatā
mandībhāvaṃ upaiti hanta bhagavan
dṛṣṭim sthirām dēhi mē || 32 ||

jñānaṃ sarvasukhaprasārasubhagaṃ
yasyāsti sa bhrājatē
tat jñānaṃ yadi lōkamātranirataṃ
khyātyādidam kēvalam |

vijñānēna padaṃ prayānti yataya -
stē śuddhasattvāḥ sthiraṃ
jñānānandamayam hayāsyamadhunā
dēvaṃ prapadyē tataḥ || 33 ||

vijñānaṃ mativibhramāya janatā -
kṣōbhāya saṃpadyatē
lōkē paṇḍitapāmarasmayakaraṃ
vēdāntadhikkāraḥ |
yēnāsmiṃ samayē mitaṃpacatayā
muhyanti sarvē janāḥ
jalpantyajñājanē hayāsyā kṛpayā
naivāsmi tē vañcitaḥ || 34 ||

varṇastē vividhō yugānugunatō
vidvadbhirāśaṃsitaḥ
kēcittvāṃ praṇayaprakṛṣṭamanasā
pṛcchanti varṇaṃ mudā |
icchātastvamanantavarṇaṃ iticēt
bhaktaḥ prahaṣṭō bhavēt
tvam śuddhasphaṭikāma ēva bhagavan
vibhrājasē sarvadā || 35 ||

vēdātmā vinatāsutaḥ svayamadāt
tvanmantravarṇakramaṃ
tēna tvam śrutisēkharāryaguruṇā
bhaktyā mudāstūyata |

mantram̐ vā vinatārbhakam̐ guruvaram̐
jānāmi nō dēśikam̐
tasya śrīcaraṇāravindayugalam̐
dhyāyāmi saṃrakṣa mām || 36 ||

hē vāgīśa ! bhavatprabhāvamakhilam̐
vidyādharā jānatē
nānyē kiṃ puruṣāstathaiva manujāḥ
kiṃ vānarāḥ pannagāḥ |
nūnam̐ kāpathagā bhavanti kujanā
yē bhaktihīnastvayi
kṣēmāyāham anantadaivavaśataḥ
tvām̐ bhāvayē'harnīsam || 37 ||

buddhirmē nahi dhāvati sthīratarā
kutrāpi daivāntarē
yēnāham̐ śrutīśēkharāryacaraṇām̐ -
bhōjēna kṛṣṭassadā |
tēna tvatpadapañkajīyamadhunā
pītēna kāmam̐ sukhī
tiktāmlādirasō hayāsyā rucayē
kalpēta kasmā api || 38 ||

vittānām̐ vyayataḥ śramēṇa bahunā
sādhyē'svamēdhādikē
yāvajjīvam̐ atandritēna vidhinā
kāryē'gnihōtrādikē |

sarvēṣūparatēṣukarmanicayāt
bhraṣṭeṣu bhītyā dvijē
āśvāsyau caraṇau bhajāmi śaraṇaṃ
viśvasya cāśvasyatē || 39 ||

vyarthālāpa kathāśatādinihatā
jihvā tathā mē śrutī
lagnē gāḍhaṃ apārtha durvacavacō
guṃphaśrutau santatam |
pādau svēcchagatī karau ca bhavataḥ
sēvātiriktādarau
kalyāṇaṃ kathaṃ apnuyāṃ karuṇayā
vīkṣasva vāgīśvara || 40 ||

āśā mē mahatī dhanārjanavidhau
satkhyātisaṃpādanē
saudhārāmasudīrghikādiracanē
viddhajjanānandanē |
granthānāṃ anuśīlanē ca racanē
nāsti pravṛttiḥ svataḥ
tvatpādadvayasēvayaiva divasān
yuktān ninīṣāmyadam || 41 ||

vēdō'nanta itīryatē smṛtirapi
smarturbahutvāttathā
śiṣṭācāravidhāpi kālaguṇatō
dēśācca nānāvidhā |

triṣvētēṣvabhimānamūlagatiṣu
svacchandanītēṣu cēt
panthānaṃ kamupāśrayēva bhavataḥ
sēvāṃ vinā śāśvatīm || 42 ||

ānantaṃ guṇakarmajanmagatiṣu
śrēṣṭhābhidhānēṣvapi
jñātaṃ nāma vahannananta iti ca
tvaṃ bhrājasē sarvadā |
nāntō'stīti purā tvayaiva vivṛtaṃ
śēṣō'pyanantō'bhavat
pāpānantyavahē hayāsya karuṇā -
nantaṃ vidhatsvādarāt || 43 ||

satyaṃ jñānaṃ anantamadbhutasukhaṃ
brahmāmalaṃ śāśvataṃ
yō vēdātmani susthitaṃ hayamukhaṃ
dēvaṃ vipaścittamaḥ |
sarvān tēna sahaiva kāmanivahān
āpnōti divyāniti
jñātvānantasukhāya sādhu kalayē
manmānasēnādhunā || 44 ||

svācchandyē'pi parāvaratvavibhavē
sarvajñatāyāmapī
sraṣṭṛtvē'pi samastasūrinivahēd -
yatvē'pi sāmyē'pi vā |

sarvatrāpratiruddhaśāsanaratē -
 'pyatyādarāt pustakaṃ
 dhṛtvā vēdayasi pramāṇaśaraṇē -
 rbhāvyam hayāsyēti kim || 45 ||

nyāyam tatkratumāmananti vibudhā
 yō yatkraturmānavaḥ
 sa prētyāpi tathaiva muktiviṣayē
 yadvā yathā vā bhavēt |
 śrīmān vēdaśirōguruḥ tava karau
 sākṣātkarōti sma yaḥ
 svīyam hasta yugaṃ tathaiva dhṛtavān
 atraiva nō rakṣitum || 46 ||

nāhaṃ śāstragaṇānavaimi hṛdayam
 tēṣāṃ ca sārakramaṃ
 yadvā paṇḍita maṇḍalīyavividhā -
 cārān vivēktuṃkṣamaḥ |
 advā mānasabhāvarakṣaṇavidhau
 saṃbhāvanā nāsti mē
 cēṣṭāṃ kāmapi vāpalēna tanavai
 tuṣṭyai hayāsyā prabhō || 47 ||

gāyatrīyā bahulakṣavāra kṛtayā
 mantrāntarāṇāṃ japāt
 prāṇāyāmasatēna divyavacasāṃ
 āmrēḍanēnāniśam |

śrīmadbhāgavatādisūnṛtagirāṃ
āvṛttibhissūktibhiḥ
tvāmārādhayituṃ prabhurna caraṇā -
raśvāsya tē saṃśrayē || 48 ||

haṃsārūḍhavidhātṛbōdhanapara -
vyākhyānamudrākaraḥ
vēdantadvayapāradṛkparamahaṃ -
sādyēḍyapādāṃbujah |
śrīmanmānasarājahaṃsavipula -
śrīrastu manmānasē
vāgīśasturagānanaḥ sphaṭikabhū -
bhṛtsatvavarṇaḥ sadā || 49 ||

kalyāṇaṃ turagānanaḥ kalayatāt
ānandavallīyutaḥ
yōgakṣēmavahassamastajagatāṃ
yōgāya mē kalpatām |
bhaktijñānavirāgatādisuguṇā -
stōmaṃ vidhattāṃ sadā
sēvāsaṃpadamadbhutāṃ diśatu mē
daivīṃ mudā śāśvatīm || 50 ||

itthaṃ śrīnidhirāghavō'trikulajō
vāgīśasēvārataḥ
taddattēna dṛśā nirantaratayā
saṃsēvamānō mudā |

*dr̥ṣṭiṃ prāpya punaḥ prakāśitamatiḥ
pādāravindē stutiṃ
divyāmarpayati priyēṇa paṭhatāṃ
saṃpadyatāṃ maṅgalam || 51 ||*

|| iti śrīhayavadanapañcāśat samāptā ||